

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE EKSAMEN

JUNIE 2022

GRAAD 10

REKENINGKUNDE

TYD: 2½ uur

PUNTE: 200

11 bladsye + 'n formuleblad en 'n antwoordboek van 11 bladsye

Vraag	Besonderhede	Punte	Tyd in minute
1	Konsepte en Ontleding van Transaksies	40	30 minute
2	Salarisse en Lone	50	38 minute
3	Algemene Joernaal	23	17 minute
4	Krediteure Versoening en Interne Kontrole	43	32 minute
5	Algemene Grootboek en Interne Kontrole	44	33 minute
Totaal		200	150 minute

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord AL die vrae.
2. Beantwoord al die vrae in die ANTWOORDBOEK verskaf.
3. Toon ALLE berekeninge om deelpunte te verdien.
4. Nie-programmeerbare rekenaars mag gebruik word.
5. Jy mag blou of swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
6. 'n FORMULEBLAD vir finansiële aanwysers is agter aan hierdie vraestel voorsien. Jy kan dit gebruik soos benodig.
7. Skryf netjies en leesbaar.
8. Gebruik die inligting in die onderstaande tabel wanneer vrae beantwoord word.
9. Probeer om NIE af te wyk van die tyd wat per vraag toegeken is NIE.

VRAAG 1: 40 punte ; 30 minute	
Onderwerp	Die vraag integreer:
Konsepte en Ontleding van Transaksies	Konsepte Ontleding van Transaksies van 'n Eenmansaak

VRAAG 2: 50 punte ; 38 minute	
Onderwerp	Die vraag integreer:
Salarisse en Lone	Konsepte van Salarisse en Lone Salarisjoernaal

VRAAG 3: 23 punte ; 17 minute	
Onderwerp	Die vraag integreer:
Algemene Joernaal	Boekhouding inskrywings

VRAAG 4: 43 punte ; 32 minute	
Onderwerp	Die vraag integreer:
Krediteure Versoening en Interne Kontrole	Versoening van krediteure Interne Kontrole

VRAAG 5: 44 punte ; 33 minute	
Onderwerp	Die vraag integreer:
Algemene Grootboek en Interne Kontrole	Algemene Grootboek Interne Kontrole

VRAAG 1: KONSEPTE EN ONTLEDING VAN TRANSAKSIES

(40 punte ; 30 minute)

1.1 KONSEPTE

Kies die korrekte woord(e) uit KOLOM B wat pas by die beskrywing in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A – E) langs die vraagnommers (1.1.1 – 1.1.5) in die ANTWOORDBOEK neer, bv. 1.1.6 F.

(5)

KOLOM A	KOLOM B
1.1.1 'n Voorbeeld van 'n nie-bedryfsbate.	A Regverdigheid
1.1.2 Die bestuur van 'n besigheid behoort werknemers dieselfde te behandel ongeag van hul posisies.	B Proefbalans
1.1.3 'n Opsomming van saldo's en totale geneem uit al die grootboekrekeninge van 'n besigheid.	C AARP
1.1.4 Bates wat omgeskakel kan word in kontant binne 'n 12 maand periode.	D Vaste Deposito
1.1.5 Algemeen aanvaarde riglyne wat gevolg word wanneer finansiële rekords opgestel word vir verslagdoening.	E Bedryfsbates

1.2 ONTLEDING VAN TRANSAKSIES

Die volgende transaksies vir Maart 2022 het in die boeke van Naledi Handelaars verskyn. Die besigheid koop en verkoop elektriese toerusting aan klante. Naledi Handelaars maak van 'n 80% winsopslag op kosprys gebruik.

GEVRA:

Ontleed die volgende transaksies volgens die opskrifte verskaf in die ANTWOORDBOEK.

(35)

NOTA: Die besigheid het ten alle tye 'n gunstige banksaldo.

Voorbeeld: Betaal R. Motlounge R500 kontant vir die was van die gebou se vensters.

TRANSAKSIES:

- 1.2.1 Koop goedere op krediet van Ralefe Winkels vir R10 800 min 10% handelskorting.
- 1.2.2 Betaal R450 uit die kleinkas aan RSA Verspreiders vir goedere gelewer aan 'n debiteur, S. Small. Debiteer sy rekening met die bedrag.
- 1.2.3 Verkoop goedere op krediet aan K. Samuels vir R4 500 en reik 'n faktuur uit.
- 1.2.4 'n Drukker wat op krediet gekoop is vir kantoorgebruik van Rossouw Handelaars vir R2 400 in Februarie 2022 is foutief. Na bespreking met Rossouw Handelaars, is die drukker teruggestuur aan hulle. Geen inskrywing is vir hierdie transaksie gedoen nie.
- 1.2.5 Ontvang R3 400 van K. Abrahams ('n debiteur) ter vereffening van haar rekening van R3 500.
- 1.2.6 'n Lening terugbetaling van R44 000 aan Perm Bank, sluit rente teen 10% per jaar, vir een jaar in. Fondse is per EFO betaal.

Totale Punte**40**

VRAAG 2: LONE EN SALARISSE

(50 punte ; 38 minute)

2.1 LONE – HILLTOP VERPAKKING

Hilltop Verpakking het slegs een werknemer, Jonas Shibangu. Hy word weekliks betaal. Die inligting is 'n uittreksel van die week geëindig 22 April 2022.

GEVRA:

Gebruik die inligting wat hieronder verskaf word om die volgende vrae te beantwoord.

- 2.1.1 Noem TWEE verskille tussen *salarisse* en *lone*. (4)
- 2.1.2 Aan watter organisasie word LBS betaal? Skryf jou antwoord volledig uit. (1)
- 2.1.3 Wat is die verskil tussen *aftrekkings* en *bydraes*? (4)
- 2.1.4 Bereken die totale aantal oortydure wat Jonas vir die week gewerk het. (6)
- 2.1.5 Noem die statutêre of wetlike aftrekking wat nog NIE afgetrek is van Jonas se loon NIE. Moenie jou antwoord afkort nie. (1)
- 2.1.6 Verwys na VRAAG 2.1.5. Hoeveel moes van Jonas se loon afgetrek geword het? (2)
- 2.1.7 Verwys na VRAE 2.1.5 en 2.1.6. Hoeveel is verskuldig aan die Departement van Arbeid aan die einde van die maand? (Aanvaar daar is vier weke in die maand.) (2)

INLIGTING

- A. Jonas se normale tyd tarief is R13,50 per uur en as hy oortyd moet werk verdien hy R20,25 per uur.
- B. Die volgende is 'n uittreksel van sy lone verdien vir die week 18 tot 22 April 2022.

Lone	
Normale tyd	32 ure
Oortyd	?
Totale loon (normale tyd en oortyd)	R675,00
Aftrekkings	
Mediese fonds	R125,00
Pensioenfonds (7,5% van basiese loon)	?

2.2 SALARISJOERNAAL**RAPID REALTORS**

Rapid Realtors verkoop huise. Hulle het twee verkoopsverteenvoordigers in diens, J. Smith en H. Sonum, wat dieselfde basiese salaris en 'n kommissie van 0,5% verdien vir elke huis wat hul verkoop. Kommissie word slegs verdien sodra al die dokumente vir die verkoop deur beide die koper en die verkoper geteken is.

GEVRA:

- 2.2.1 Voltooi die Salarisjoernaal vir Maart 2022 in die ANTWOORDBOEK voorsien.

(30)

INLIGTING

- A. Op 01 Maart het J. Smith 'n huis vir R500 000 verkoop. Al die verkoop- en oordragdokumente is op 27 Maart geteken.
- B. H. Sonum het 'n huis op 25 Maart vir R800 000 verkoop. Die dokumente is op 05 April 2022 geteken.
- C. Beide werknemers behoort aan 'n mediesefonds. Die totale premie betaalbaar aan die mediesefonds vir elke lid beloop R2 700 per maand. Rapid Realtors het ingestem om dubbel die bedrag wat die werknemers betaal by te dra.
- D. Pensioenfondsbydrae is 15% per maand op hul basiese salaris. Die werknemers betaal 7,5% terwyl die werkgever die res bydra.
- E. WVF aftrekkings en bydraes word volgens statutêre vereistes gedoen.

Totale Punte
50

VRAAG 3: ALGEMENE JOERNAAL**(23 punte ; 17 minute)**

- 3.1 Die onderstaande inligting vir Desember 2021 is geneem uit die boeke van Jevon Winkels. Die besigheid word deur J. Mahlangu besit.

GEVRA:

Boekstaaf die transaksies in die Algemene Joernaal vir Desember 2021, en sluit die joernaal behoorlik af.

(23)**Verwys na die onderstaande INLIGTING:****NOTA:** Joernaalbeskrywings/redes is nie nodig nie.**INLIGTING****A. Voorlopige totale**

Algemene Joernaal			
Debiteurekontrole		Krediteurekontrole	
Debiet	Krediet	Debiet	Krediet
825	116	268	384

B. Transaksies op 31 Desember 2021

- (i) 'n Debiteur, G. Molefe, wat R2 400 skuld, is insolvent verklaar. Sy boedel betaal 40c uit elke rand. (Dit is reeds in die boeke van die besigheid geboekstaaf.) Die res moet as oninbaar afgeskryf word.
- (ii) Dra 'n debietsaldo van R280 in M. Naude se rekening in die Debiteuregrootboek oor na sy rekening in die Krediteuregrootboek. M. Naude is beide 'n klant en 'n verskaffer van Jevon Winkels.
- (iii) Die eienaar, J. Mahlangu neem handelsvoorraad teen kosprys van R1 200. Die transaksie is nog nie geboekstaaf nie.
- (iv) Die besigheid het 'n bedrag van R35 000 van RSA Bank per EFO ontvang vir 'n vaste deposito wat verval het op 31 Desember 2021. Ingesluit in die bedrag is rente op vaste deposito van R3 000. Die totale bedrag van R35 000 is na die Vaste Deposito Rekening gekrediteer. Stel die fout reg.
- (v) Goedere teruggestuur deur G. Chetty ('n debiteur) soos per kredietnota van R280, is foutiewelik na die rekening van G. Levy ('n debiteur) oorgeboek.
- (vi) Hef rente van 6% per jaar, vir drie maande op die agterstallige rekening van M. Smith, hy skuld die besigheid R6 800.

Totale Punte**23**

VRAAG 4: KREDITEURE VERSOENING EN INTERNE KONTROLE

(43 punte ; 32 minute)

4.1 BLUE WATER HANDELAARS

Die boekhouer van Blue Water Handelaars het foute gemaak met die oorboeking na die Krediteurekontrole Rekening op 31 Maart 2022. Die saldo in die Kontrolerekening het nie ooreengestem met die Krediteurelys onttrek uit die Krediteuregrootboek nie.

GEVRA:

Neem die foute en weglatings voorsien in **INLIGTING C** in ag en voltooi die volgende:

4.1.1 Stel die korrekte Krediteurekontrole Rekening vir Maart 2022 in die Algemene Grootboek op. Saldeer daarna die rekening. (17)

4.1.2 Stel die korrekte krediteurelys soos op 31 Maart 2022 op. (18)

INLIGTING A**ALGEMENE GROOTBOEK VAN BLUE WATER HANDELAARS**

BALANSSTAAT REKENINGE AFDELING									
DT		KREDITEUREKONTROLE				B6		KT	
Mrt	31	Bank en Korting ontvang	KBJ	34 250	Mrt	01	Saldo	a/b	4 380
		Joernaal debiete	AJ	3 290		31	Krediteure Afslag	KAJ	2 108
		Saldo	o/b	15 038			Totale aankope	KJ	44 800
							Joernaal krediete	AJ	1 290
				52 578					52 578
					Apr	01	Saldo	a/b	15 038

INLIGTING B

KREDITEURELYS SOOS OP 31 MAART 2022			
Naam	Debiet		Krediet
PE Handelaars			3 890
Together Winkels			1 300
Lindiwe Handelaars			4 512
Nommer Een Motors			3 100
Frans Verspreiders	260		
	260		12 802

INLIGTING C**FOUTE EN WEGLATINGS**

- (i) Faktuur 154 vir R1 480, ontvang van Together Winkel is oorgeboek na die rekening van Lindiwe Handelaars in die Hulp grootboek.
- (ii) Die besigheid het besluit om die saldo van Frans Verspreiders na die Debiteure Grootboek oor te plaas. Geen inskrywing is nog gemaak nie.
- (iii) Faktuur 278 ontvang van PE Handelaars vir handelware op krediet gekoop vir R2 300 is foutiewelik in die Krediteurejoernaal as R3 200 geboekstaaf.
- (iv) Die besigheid het sommige onderdele ter waarde van R860, wat aangekoop was vir die aflewering voertuig, teruggestuur aan Nommer Een Motors. Die bedrag is korrek geboekstaaf in die Krediteure Afslagjoernaal maar is as krediet aankope na die Krediteure grootboek oorgeboek.
- (v) PE Handelaars verskaf goedere aan Blue Water Handelaars en koop ook by Blue Water Handelaars. Die debietsaldo van R640 in hul rekening in die Debiteure grootboek moet oorgeplaas word na hul rekening in die Krediteure grootboek.

4.2 INTERNE KONTROLE

Blue Water Handelaars koop goedere op grootmaat van Lindiwe Handelaars. Die voorraad ontvang vanaf Lindiwe Handelaars sluit gewoonlik goedere in wat beskadig is of nie bestel is nie.

Goedere aangekoop van Lindiwe Handelaars word ook laat afgelewer en Blue Water Handelaars het as gevolg daarvan klante verloor. Blue Water Handelaars het besluit om van verskaffer te verander omdat hulle geen korting van Lindiwe Handelaars ontvang nie.

- 4.2.1 Verskaf TWEE interne kontrole maatreëls wat deur Lindiwe Handelaars geïmplementeer kan word om voorraad effektief te bestuur. (4)
- 4.2.2 Stel aksies voor wat geneem behoort te word deur Lindiwe Handelaars om sy klante te behou. Verskaf TWEE punte. (4)

Totale Punte

43

VRAAG 5: KONSEPTE, ALGEMENE GROOTBOEK EN INTERNE BEHEER**(44 punte ; 33 minute)****5.1 KONSEPTE**

Dui aan of die volgende stellings WAAR of VALS is. Skryf slegs 'Waar' of 'Vals' langs die nommers (5.1.1 – 5.1.4) in die ANTWOORDBOEK. (1 x 4) (4)

- 5.1.1 Volgens die historiese koste beginsel, moet handelsvoorraad wat aangekoop word, teen kosprys geboekstaaf word.
- 5.1.2 Wanneer 'n debiteur 'n kredietlimiet van R10 000 het, beteken dit dat R10 000 die maksimum bedrag is waarvoor hy goedere en dienste op krediet mag koop.
- 5.1.3 Die omsigtigheidsbeginsel word toegepas wanneer die besigheid voorsiening maak vir bekende uitgawes of verliese om oorstatering van wins te voorkom.
- 5.1.4 Om debiteure se kredietwaardigheid te evalueer voordat goedere op krediet verkoop word is 'n goeie interne kontrole maatreël wat 'n besigheid toepas.

5.2 ALGEMENE GROOTBOEK EN INTERNE KONTROLE**Solly Groothandelaars**

Die boekhouer van Solly Groothandelaars is skielik in die hospitaal opgeneem en hy kon sommige van die Algemene Grootboekrekeninge vir Mei 2022 nie voltooi nie. Hy het die Algemene Joernaal na die Algemene Grootboekrekeninge oorgeboek. Die besigheid gebruik 'n winsopslag van 100% op kosprys.

GEVRA:

5.2.1 Voltooi en saldeer die volgende rekeninge in die Algemene Grootboek vir Mei 2022:

- Debiteurekontrole rekening (10)
- Handelsvoorraadrekening (16)
- Skryfbehoeftes (8)

5.2.2 Die eienaar van Solly Groothandelaars het opgemerk dat sommige debiteure nie aan die kredietterme, soos kontraktueel met die besigheid ooreengekom is, voldoen nie.

- (a) Verduidelik die betekenis van die konsep *kredietterme*. (2)
- (b) Verskaf TWEE maatreëls wat deur die besigheid geïmplementeer kan word om vroeë betalings aan te moedig. (4)

b.o.

INLIGTING**Totale in die Hulpjoernale vir Mei 2022:**

Kontantontvangstejoernaal					
Bank	Verkope	Koste van Verkope	Korting Toegestaan	Debiteure-kontrole	Lopende inkomste
88 400	44 000	22 000	270	4 280	?

Kontantbetalingsjoernaal					
Bank	Handels-voorraad	Korting Ontvang	Krediteure-kontrole	Lone	Skryf-behoeftes
65 350	27 900	620	36 510	?	1 620

Debiteurejoernaal	
Verkope	Koste van Verkope
12 800	6 400

Debiteure Afslagjoernaal	
Debiteure Afslag	Koste van Verkope
1 200	600

Krediteurejoernaal				
Krediteure-kontrole	Handelsvoorraad	Skryf-behoeftes	Verpakkings-materiaal	Diverse Rekeninge
58 400	25 990	1 500	2 300	?

Krediteure Afslagjoernaal				
Krediteure-kontrole	Handels-voorraad	Skryf-behoeftes	Verpak-kings-materiaal	Diverse Rekeninge
6 900	4 800	175	?	1 155

Kleinkasjoernaal				
Kleinkas	Handels-voorraad	Debiteure-kontrole	Skryf-behoeftes	Diverse Rekeninge
960	380	280	150	?

Totale Punte
44

TOTAAL: 200**EINDE**

GRAAD 10 REKENINGKUNDE – FINANSIËLE AANWYSERS – FORMULEBLAD		
$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Bedryfsuitgawes}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bedryfswins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	
Bedryfsbates : Bedryfslaste	(Bedryfsbates - Voorraad) : Bedryfslaste	
(Handels- en ander ontvangbares + Kontant en kontantekwivalente) : Bedryfslaste		
$\frac{\text{Netto wins}}{\text{Eienaarsekwyteit}} \times \frac{100}{1}$	Totale bates : Totale laste	

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE EKSAMEN

JUNIE 2022

GRAAD 10

REKENINGKUNDE

ANTWOORDBOEK

NAAM VAN SKOOL: _____

NAAM VAN LEERDER: _____

11 bladsye

VRAAG	TOTALE PUNTE	PUNTE VERDIEN	GEMODEREERDE PUNTE
1	40		
2	50		
3	23		
4	43		
5	44		
TOTAAL	200		

VRAAG 1: KONSEPTE EN ONTLEDING VAN TRANSAKSIES**(40 punte; 30 minute)****1.1 KONSEPTE**

1.1.1	
1.1.2	
1.1.3	
1.1.4	
1.1.5	

5

1.2 ONTLEDING VAN TRANSAKSIES

	ALGEMENE GROOTBOEK		VERGELYKING		
	Rekening Gedebiteer	Rekening Gekrediteer	B	E	L
Bv.	Lone	Bank	- 500	- 500	0
1.2.1					
1.2.2		Kleinkas			
1.2.3	Debiteurekontrole				
1.2.4	Krediteurekontrole				
1.2.5	Bank				
1.2.6		Bank			

35

TOTAAL
40

VRAAG 2: SALARISSE EN LONE

(50 punte; 38 minute)

2.1 LONE

2.1.1	Noem TWEE verskille tussen <i>salarisse</i> en <i>lone</i> .	4						
	<table border="1" style="margin: auto; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="padding: 5px;">SALARISSE</th> <th style="padding: 5px;">LONE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 80px;"></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	SALARISSE	LONE					
SALARISSE	LONE							
2.1.2	Aan watter organisasie word LBS betaal? Skryf jou antwoord volledig uit.	1						
2.1.3	Wat is die verskil tussen <i>aftrekkings</i> en <i>bydraes</i> ?	4						
	<table border="1" style="margin: auto; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="padding: 5px;">AFTREKKINGS</th> <th style="padding: 5px;">BYDRAES</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 100px;"></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	AFTREKKINGS	BYDRAES					
AFTREKKINGS	BYDRAES							
2.1.4	Bereken die totale aantal oortydure wat Jonas vir die week gewerk het.	6						

2.1.5	Noem die statutêre of wetlike aftrekking wat nog NIE afgetrek is van Jonas se loon NIE. Moenie jou antwoord afkort nie.

1

2.1.6	Verwys na VRAAG 2.1.5. Hoeveel moes van Jonas se loon afgetrek geword het?

2

2.1.7	Verwys na VRAE 2.1.5 en 2.1.6. Hoeveel is verskuldig aan die Departement van Arbeid aan die einde van die maand? (Aanvaar daar is vier weke in die maand.)

2

20

2.2 SALARISJOERNAAL											
Salarisjoernaal van Rapid Realtors vir Maart 2022											SJ 0
Werknemer	VERDIENSTE		AFTREKKINGS				Totale Aftrekkings	Netto Salaris	BYDRAE		
	Basiese Salaris	Kommissie	LBS	Mediese Fonds	Pensioen Fonds	WVF			Mediese Fonds	Pensioen Fonds	WVF
J. Smith	17 000		2 750								
H. Sonum											
TOTAAL			4 000								

30

TOTAAL
50

VRAAG 4: KREDITEURE VERSOENING EN INTERNE KONTROLE

(43 punte ; 32 minute)

4.1.1

ALGEMENE GROOTBOEK VAN BLUE WATER HANDELAARS

BALANSSTAAT REKENINGE AFDELING									
KREDITEUREKONTROLE									
					Mrt	1			

17

4.1.2

**KREDITEURELYS VAN BLUE WATER HANDELAARS SOOS OP
31 MAART 2022**

NAAM	Krediet
PE Handelaars	
Together Winkels	
Lindiwe Handelaars	
Nommer Een Motors	
Frans Verspreiders	

18

4.2 INTERNE KONTROLE

4.2.1	Verskaf TWEE interne kontrole maatreëls wat deur Lindiwe Handelaars geïmplementeer kan word om voorraad effektief te bestuur.	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
4				

4.2.2	Stel aksies voor wat geneem behoort te word deur Lindiwe Handelaars om sy klante te behou. Verskaf TWEE punte.	<table border="1"> <tr><td> </td></tr> <tr><td>4</td></tr> </table>		4
4				

TOTAAL
43

VRAAG 5: KONSEPTE, ALGEMENE GROOTBOEK EN INTERNE KONTROLE
(44 punte ; 33 minute)**5.1 KONSEPTE**

5.1.1	
5.1.2	
5.1.3	
5.1.4	

4

5.2.1 ALGEMENE GROOTBOEK REKENINGE**ALGEMENE GROOTBOEK VAN SOLLY GROOTHANDELAARS**

Dt		DEBITEUREKONTROLE										Kt
Mei	1	Saldo	a/b	24 200	00	Mei	31	Joernaal krediete	AJ	1 210	00	
	31	Joernaal debiete	AJ	1 460	00							

10

Dt		HANDELSVOORRAAD										Kt
Mei	1	Saldo	a/b	28 300	00	Mei	31	Donasies	AJ	2 400	00	

16

Dt		SKRYFBEHOEFTE										Kt
Mei	1	Totale	a/b	4 800	00							

8

5.2.2 INTERNE KONTROLE

(a)	Verduidelik die betekenis van die konsep <i>kredietterme</i> .	
		2

(b)	Verskaf TWEE maatreëls wat deur die besigheid geïmplementeer kan word om vroeër betalings aan te moedig.	
		4

TOTALE PUNTE
44

TOTAAL: 200

EINDE

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE EKSAMEN

JUNIE 2022

GRAAD 10

REKENINGKUNDE

11 bladsye

NASIENRIGLYNE

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie. (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie.) Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Ken volpunte toe vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
8. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
9. 'Een deel korrek' beteken 'bewerking en een deel korrek'. Wanneer metode punte toegeken word vir een deel korrek, moet die nasiener die redelikheid van die antwoord ondersoek en een deel moet korrek wees alvorens punte toegeken kan word. Indien 'n syfer 'n metode punt verdien het, word dit as 'een deel korrek' beskou.
10. In bewerkings, moet nie punte toeken vir bewerking nie as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
11. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n ☐.
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die nasienriglyne verskaf.

Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

VRAAG 1: KONSEPTE EN ONTLEDING VAN TRANSAKSIES**1.1 KONSEPTE**

1.1.1	D ✓
1.1.2	A ✓
1.1.3	B ✓
1.1.4	E ✓
1.1.5	C ✓

5

1.2 ONTLEDING VAN TRANSAKSIES

	ALGEMENE GROOTBOEK		VERGELYKING		
	Rekening Gedebiteer	Rekening Gekrediteer	B	E	L
Bv.	Lone	Bank	- 500	- 500	0
1.2.1	Handelsvoorraad✓	Krediteurekontrole✓	+9 720 *✓✓	0	+9 720 ☑
1.2.2	Debiteurekontrole✓	Kleinkas	+450✓ -450✓	0	0
1.2.3	Debiteurekontrole	Verkope✓	+4 500 ✓	+4 500✓	0
	Koste van Verkope✓	Handelsvoorraad✓	-2 500 ✓☑	-2 500 ✓☑	0
1.2.4	Krediteure- kontrole	Toerusting✓	-2 400✓	0	-2 400✓
1.2.5	Bank	Debiteurekontrole✓	+3 400✓ -3 400✓	0	0
	Korting Toegestaan✓	Debiteurekontrole✓	-100✓	-100✓	0
1.2.6	Lening: Perm ✓	Bank	-40 000 ✓✓	0	-40 000 *☑
	Rente op lening✓	Bank✓	-4 000 ✓	-4 000 *☑	0

35

*Indien bates foutief is, ken punte toe vir korrekte inskrywing by laste. (1.2.6 – dieselfde prosedure)

TOTAAL

40

VRAAG 2: SALARISSE EN LONE

2.1 LONE

2.1.1	Noem TWEE verskille tussen <i>salarisse</i> en <i>lone</i> .		4
	Aanvaar enige geldige antwoorde ✓✓✓✓ (1 x 4)		
	SALARISSE	LONE	
	Betaal maandeliks	Betaal weekliks	
	Verdien teen 'n vaste bedrag per maand	Verdien teen 'n uurlikse tarief/ eenhede geproduseer	
	Gewoonlik geen oortyd nie, ontvang soms bonusse, aansporings en kommissie.	Verdien 'n basies en oortyd	4

2.1.2	Aan watter organisasie word LBS betaal? Skryf jou antwoord volledig uit.	1
	Suid Afrikaanse Inkomstediens ✓	

2.1.3	Wat is die verskil tussen <i>aftrekkings</i> en <i>bydraes</i> ?		4
	Aanvaar enige geldige antwoorde ✓✓ ✓✓ (2 x 2)		
	AFTREKKINGS	BYDRAES	
	Bedrae afgetrek van 'n persoon se bruto loon/salaris en oorbetaal aan die spesifieke institute. ✓✓	Addisionele bedrae wat namens die werknemer deur die werkgever betaal word. ✓✓	
	Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde		

2.1.4	Bereken die totale oortydure wat Jonas vir die week gewerk het. 32 ure x 13,50 = R432 ✓ R675 ✓ - R432 ✓ = R243 243 ✓ 20,25 ✓ = 12 ure ✓ Een deel korrek	6
2.1.5	Noem die statutêre of wetlike aftrekking wat NIE afgetrek is van Jonas se loon NIE. Moenie jou antwoord afkort nie. Werkloosheidsversekeringsfonds ✓	1
2.1.6	Verwys na VRAAG 2.1.5. Hoeveel moes van Jonas se loon afgetrek geword het.? R432 x 1% = R4.32 ✓ ☒ Een deel korrek Sien 2.1.4	2
2.1.7	Verwys na VRAE 2.1.5 en 2.1.6. Hoeveel is verskuldig aan die Departement van Arbeid aan die einde van die maand? (Aanvaar daar is vier weke in die maand) R4.32 x 2 = R8,64 ☒ ✓ Sien 2.1.5 OF (R432 x 2) x 1% = R8,64 ✓ ☒ Een deel korrek R864 Sien 2.1.4	2
		20

2.2 SALARISJOERNAAL											
Salarisjoernaal van Rapid Realtors vir Maart 2022											
SJ 0											
Werknemer	VERDIENSTE		AFTREKKINGS				Totale Aftrekkings	Netto Salaris	BYDRAES		
	Basiese Salaris	Kommissie	LBS	Mediese Fonds	Pensioen Fonds	WVF			Mediese fonds	Pensioen Fonds	WVF
J. Smith	17 000	✓✓ 2 500	2 750	✓✓ 900	✓1 275	✓170	✓ 5 095	✓14 405	✓1 800	✓1 275	✓170
H. Sonum	✓ 17 000	*✓ 0	✓✓ 1 250	✓✓ 900	✓1 275	✓170	✓ 3 595	✓13 405	✓1 800	✓1 275	✓170
TOTAAL	✓34 000	✓ 2 500	4 000	✓1 800	✓ 2 550	✓ 340	8 690	✓27 810	3 600	2 550	340

TOTAAL
50

30

VRAAG 3: ALGEMENE JOERNAAL

3.1 ALGEMENE JOERNAAL VAN JEVON WINKELS (Joernaalbeskrywings/redes word nie verlang nie)								
					Debiteure-kontrole		Krediteure-kontrole	
Dat.	Besonderhede	F	Dt	Kt	Dt	Kt	Dt	Kt
31	Totale	a/b			825	116	268	384
1	Oninbare skuld		1 440 ✓✓					
	G. Molefe			1 440✓✓		☒ 1 440		
2	M. Naude (Krediteur)		✓280				✓280	
	M. Naude (Debiteur)			✓280		✓280		
3	Onttrekkings		✓1 200					
	Handelsvoorraad			✓1 200				
4	Vaste deposito: RSA		✓3 000					
	Rente op vaste deposito			✓3 000				
5	G. Levy		✓280		✓280			
	G. Chetty			✓280		✓280		
6	M. Smith		✓✓102		☒ 102			
	Rente op agterstallige debiteure			✓✓102				
	Een punt vir korrekte besonderhede en bedrae		Een punt vir totale	☒	1 207	2 116	548	384

TOTAAL

23

VRAAG 4: KREDITEURE VERSOENING EN INTERNE KONTROLE

4.1.1

ALGEMENE GROOTBOEK VAN BLUE WATER HANDELAARS

BALANSSTAAT REKENING AFDELING									
KREDITEUREKONTROLE									
Mrt	31	Bank en korting ontvang	KBJ	✓34 250	Mrt	1	Saldo	a/b	✓4 380
		Totale Terugsendings	KAJ	✓2 108		31	Totale Aankope (44 800✓ – 900✓✓)	KJ	☑43 900
		Joernaaldebite (3 290✓ + 640✓✓)	AJ	☑3 930			Joernaalkrediete (1 290✓ + 260✓✓)	AJ	☑1 550
		Saldo	o/b	☑9 542					
				49 830					49 830
					Apr	1	Saldo	a/b	☑9 542

17

4.1.2

KREDITEURELYS VAN BLUE WATER HANDELAARS SOOS OP
31 MAART 2022

NAAM	Krediet
PE Handelaars (3 890✓ – 900✓✓ – 640✓) Een deel korrek	☑2 350
Together Winkels (1 300✓ + 1 480✓) Een deel korrek	☑2 780
Lindiwe Handelaars (4 512✓ – 1 480✓) Een deel korrek	☑3 032
Nommer Een Motors (3 100✓ – 860✓ – 860✓) Een deel korrek	☑1 380
Frans Verspreiders (-260✓ + 260✓)	0
Een deel korrek	☑9 542

18

4.2 INTERNE KONTROLE

4.2.1	Verskaf TWEE interne kontrole maatreëls wat deur Lindiwe Handelaars geïmplementeer kan word om voorraad effektief te bestuur.	
	Enige twee aanvaarbare antwoorde ✓✓✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde.) • Verpakkingsmateriaal moet van 'n goeie kwaliteit wees. • Kontroleer of die voorraad in 'n goeie toestand is voor aflewering aan die klant. • Kontroleer dat die voorraad verpak ooreenstem met die bestelling wat deur die klant geplaas is.	4

4.2.2	Stel aksies voor wat geneem behoort te word deur Lindiwe Handelaars om sy klante te behou. Verskaf TWEE punte.	
	Enige twee aanvaarbare antwoorde ✓✓✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde.) • Staan 'n handelskorting toe aan Blue Water Handelaars of korting vir vroeë betalings. • Hou die klant op hoogte indien daar enige uitdagings ervaar word ten opsigte van die aflewering van goedere.	4

TOTAAL
43

VRAAG 5: KONSEPTE, ALGEMENE GROOTBOEK EN INTERNE KONTROLE**5.1 KONSEPTE**

5.1.1	Waar ✓
5.1.2	Vals ✓
5.1.3	Waar ✓
5.1.4	Waar ✓

4

5.2.1 ALGEMENE GROOTBOEK REKENINGE**ALGEMENE GROOTBOEK VAN SOLLY GROOTHANDELAARS**

Dt	DEBITEUREKONTROLE										Kt
Mei	1	Saldo	a/b	24 200	00	Mei	31	Joernaal krediete	AJ	1 210	00
	31	Joernaal debiete	AJ	1 460	00			Bank en korting toegestaan ✓	KOJ	✓4 280	00
		Verkope✓	DJ	✓12 800	00			Debiteure afslag✓	DAJ	✓1 200	00
		Kleinkas✓	KKJ	✓280	00			Saldo	o/b	☑32 050	00
				38 740	00					38 740	00
Jun	1	Saldo	a/b	☑32 050	00						

10

NASIENRIGLYNE

REKENINGKUNDE GRAAD 10

Dt	HANDELSVOORRAAD										Kt
Mei	1	Saldo	a/b	28 300	00	Mei	31	Donasies	AJ	2 400	00
	31	Bank✓	KBJ	✓27 900	00			Koste van Verkope✓	DJ	✓6 400	00
		Krediteure-kontrole✓	KJ	✓25 990	00			Koste van Verkope✓	KOJ	✓22 000	00
		Koste van Verkope✓	DAJ	✓600	00			Krediteure-kontrole✓	KAJ	✓4 800	00
		Kleinkas✓	KKJ	✓380	00			Saldo	o/b	✓47 570	00
				83 170	00					83 170	00
Jun	1	Saldo	a/b	✓47 570	00						

16

Dt	SKRYFBEHOEFTE										Kt
Mei	1	Totaal	a/b	4 800	00	Mei	31	Krediteure-kontrole✓	KAJ	✓175	00
	31	Bank✓	KBJ	✓1 620	00			Totale	o/b	✓7 745	00
		Krediteure-kontrole✓	KJ	✓1 500	00						
				7 920	00					7 920	00
Jun	1	Totaal	a/b	✓7 745	00						

8

5.2.2 INTERNE KONTROLE

(a)	Verduidelik die betekenis van die konsep <i>kredietterme</i> .	
	Enige EEN geldige punt ✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde.) Die tydskuur toegelaat om te betaal vir goedere en dienste, wat op krediet gekoop is, wat die aantal paaiemente, rente ens. sal insluit.	2

(b)	Verskaf TWEE maatreëls wat deur die besigheid geïmplementeer kan word om vroeë betalings aan te moedig.	
	Enige TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓ (Een punt vir gedeeltelik korrekte antwoorde.) • Evalueer debiteure voor goedere op krediet aan hul verkoop word. • Stel herinneringe op, byvoorbeeld stuur SMS/maandelikse state. • Hef rente op agterstallige debiteure rekeninge. • Gee kortings vir vroeë betalings.	4

TOTAAL
44

TOTAAL: 200